

Андрій Василик, Володимир Пилипович

**ДОПОВНЕННЯ
ДО БІБЛІОГРАФІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЗВУКОЗАПИСІВ
СТЕПАНА МАКСИМЮКА (3)**

У цьому, вже третьому доповненні до *Бібліографії* Степана Максимюка¹, подаємо відомості з журналу «Екран», який видавав в Чикаго Адам Антонович (1908–1992), рідний брат диригента і музиколога Мирослава Антоновича (1917–2006), а також з інших видань, які вдалося нам переглянути. На сьогодні нами опрацьована майже сотня періодичних видань і друкованих праць з метою пошуків відомостей про видання українських звукозаписів. Все ж цей результат ще далекий від своєї повноти і потребує продовження.

Для науковців, які цікавляться історією і дискографією українських звукозаписів, основними джерелами інформації є різні каталоги, в тому й каталоги самих видавців звукозаписів і каталоги колекціонерів звукозаписів. Та зазначені джерела є обмеженими в своїх можливостях повнішого охоплення предмету, зважаючи на наступне:

– багато звукозаписів продукувалося видавцями, які не вели своїх реєстрів, не зазначали видавця чи номерів видання на звукозаписах;

– окремі колекції українського звукозапису фізично не можуть охопити всієї повноти українських звукозаписів, що проводились з часу його появи, бо, як писав сам С. Максимюк, важко охопити всі платівки, що з'являються на загальному ринку. Тим більше неможливо все те доглянути одній людині².

¹ С. Максимюк. *Бібліографія українських звукозаписів 1903–1995* / ред., передм. Ю. Ясіновський, співавтор передм. Володимир Пилипович [=Історія української музики, вип. 20: Джерела / Інститут літургійних наук УКУ, Кафедра музичної медієвістики та україністики ЛНМА ім. М. Лисенка]. Львів: Вид. Тарас Тетюк 2014; див. попередні доповнення: *Українська музика* (2014/1–2), с. 248–260; (2014/3), с. 151–169.

² С. Максимюк. *З історії українського звукозапису та дискографії*. Львів – Вашингтон: Вид-во УКУ 2003, с. 70.

У цій ситуації одним з важливих джерел інформації про українські звукозаписи є згадки про них у тогочасних часописах – чи то у вигляді окремих нотаток, чи бібліографічних описах

Починаючи свою працю над бібліографією українських звукозаписів, Степан Максимюк дав зрозуміти, що тільки за умови комплексного підходу, якомога повнішого опрацювання часописів з огляду на відомості про видання українських звукозаписів, а також опрацювання різноманітних каталогів, можливо отримати ґрунтовний результат і значно повніше усвідомити кількість та масштаби українського звукозапису за увесь час його існування.

«Екран» – ілюстрований журнал для молоді і старших, що виходив у Чикаго в однойменному видавництві від квітня 1961 року по 1990 рік накладом 3000 прим. Редактором, видавцем та експедитором видання був Адам Антонович, рідний брат диригента і музикознавця Мирослава Антоновича (1917–1906). Журнал подавав матеріали з різних галузей життя української еміграції й рідної землі, історії українського народу. Зокрема, в журналі досить широко висвітлені події музичного життя української спільноти у світі другої половини ХХ століття. Перші публікації про цей журнал здійснили Ганна Карась³ та Марія Гринько⁴.

Нас зацікавив цей журналу з огляду на відомості про українські звукозаписи, що періодично з'являлися у ньому. Не цілком повний комплект цього журналу зберігається в Інституті літургійних наук УКУ у фонді бібліотеки Мирослава Антоновича.

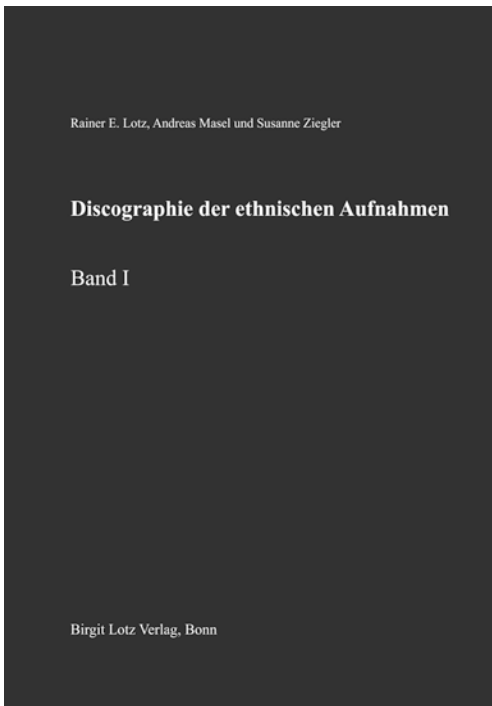
Опрацювання цього журналу показало, що тут практично немає інформації рекламного характеру (оголошень, нотаток) про видання українських звукозаписів, а також рецензій чи оглядів таких звукозаписів. Інформація про звукозаписи подається як додаткова, побіжна згадка в окремих статтях і публікаціях. Всього з журналу вибрано близько чотирьох десятків згадок про українські звукозаписи, з яких виокремлено майже три десятки таких, що мають значну наукову вартість і які публікуємо у третьому доповненні до *Бібліографії* Степана Максимюка.

У дев'яностих роках ХХ ст. німецький дослідник звукозапису Райнер Льотц (Rainer E. Lotz) очолив групу дослідників-дискографів, яка почала видавати багатотомну *Німецьку національну дискографію – Deutsche National-Discographie*. Тут зібрано відомості про записи німецьких фірм на шелакових дисках 78 об./хв. з років 1890–1960⁵. Каталог складається з шести серій; перша серія складається з 6 томів, друга – з 8 томів, третя – 4 томи, четверта – 4 томи, п'ята і шоста по одному томі, разом 24 томи накладом по 250 примірників.

³ Г. Карась. Хронограф музичного життя українського зарубіжжя на сторінках часопису «Екран» (США); джерелознавчий аспект // *Культура і сучасність: альманах*, 1. Київ: Міленіум 2000, с. 159–165; вона ж. *Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття*: Монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт 2012, с. 803–806.

⁴ Див.: М. Гринько. Огляд публікації ілюстрованого журналу «Екран» (Чикаго, США – 1961–1990) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://vuam.org.ua/uk>

⁵ Див. The German National Discography – Lotz Verlag [Електронний ресурс] Режим доступу: www.lotz-verlag.de/discography.html

Нашу увагу привернув перший том п'ятої серії з дискографією етнічних звукозаписів (*Discographie der ethnischen Aufnahmen*), виданий 1998 р.⁶, де зібрано відомості про всі «етнічні» записи, зроблених у студіях звукозапису в Німеччині. Тому тут немає записів німецьких фірм, які мали свої студії напр. у довоєнній Польщі. Ці «етнічні» записи стосуються музики як європейських народів так і інших континентів, тож маємо тут записи музики баварців, норвежців, лужичан, словаків, угорців, словенців, румунів, українців, росіян, кавказьких народів, а також курдів, японців, китайців, африканських і латиноамериканських виконавців. З українських виконавців відзначено тільки записи Українського Національного Хору Генерал-губернаторства (так його тут названо німецькою) під дир. Володимира Божика, який у червні 1941 році

записав 34 твори (народні пісні та композиції українських композиторів)⁷. Записи зроблено у студії Німецького радіо (Reichs-Rundfunk) в Берліні. Шість народних пісень в обробці В. Божика видано фірмою «Telefunken» на трьох платівках з порядковими числами матриць від 25962 до 25967⁸. Належить ще зауважити, що редактор видання Р. Льоц у спеціальному списку з подякою за допомогу у складанні каталогу назвав і нашого Степана Максимюка⁹.

Згодом, 2011 року, Райнер Льоц на своїй сторінці сайту russian-records.com, опублікував поширені і доповнені версії кількох статей з друкованого каталогу «етнічних» записів, зокрема про записи Божика з Українським Національним Хором. Публікацію відкриває коротка біографія В. Божика, в якій Льоц пише, що 1941 р. на пропозицію менеджера Андрія Давиденка Божик сформував 24-особовий хор під назвою *Український Національний Хор Генерал-губернаторства*, який складався з українських співаків, що перебували у німецьких таборях праці. 1942 р. його склад зменшено до 16 виконавців. В кінці публікації Льоц подав світлину конверта та етикетку платівки, випущеної фірмою «Telefunken» з записом двох пісень у виконанні Українського Національного Хору. На етикетці подано

⁶ Rainer E. Lotz, Andreas Masel, Susanne Ziegler. *Discographie der ethnischen Aufnahmen*, Bd 1 [=Deutsche National-Discographie / Hrsg Rainer E. Lotz, Serie 5]. Bonn: Birgit Lotz Verlag 1998. Цей том автор цих рядків подарував бібліотеці ІЛН УКУ у Львові.

⁷ Там само, с. 37–39.

⁸ Там само, с. 39.

⁹ Там само, с. V.

число матриці: № 25962, число замовлення: А 10327, заголовок пісні: *Ukrainische Marschlied. Засяло сонце золоте*, автора: *P. Nedilskij*, і виконавців: *Ukrain. National-Chor des Generalgouvernements. Dirigent: Wolodymyr Boschyk*. До цієї публікації додано два коментарі; автор першого (Bodo) пише, що у 1937 р. Божик записав одну платівку для варшавського відділу німецької фірми «Odeon» (синя етикетка) з піснями *Сонце низенько (танго)* в обробці Володимира Балтаровича і *Чарівниченька (танго)* з музикою В. Балтаровича на слова Я. Масляка. У другому коментарі (автор Miszol) подано число цієї платівки: О. 271482 і рік запису – травень 1937 р.

Каталог, зокрема його електронне доповнення – це цінні джерела для уточнення біографії Володимира Божика часів Другої світової війни. Він народився 27 грудня 1908 р. в Раві-Руській, а помер 9 січня 1991 р. в Лос-Анджелес. Його доволена біографія і музична діяльність в Галичині і в Польщі, подібно як диригентська діяльність у Німеччині (з 1945 року), та у США (з 1949), досить добре відомі і відбиті у різних музикознавчих працях¹⁰. Втім, діяльність В. Божика у 1941–1945 рр. у цих публікаціях зовсім не згадується¹¹. Не знайдемо там і жодної згадки про створений ним 1941 р. Український Національний Хор, про виступи з ним у Генеральній Губернії та в Німеччині, чи про звукозаписи з 1941 р. Іван Гамкало та Віолетта Дугчак у статті про В. Божика в Українській музичній енциклопедії (т. 1. А–Д. Київ 2006), про його до- і воєнний час пишуть: *Учасник вок. квартетів на Львів. радіо п/к Є. Козака. Від 1935 – у Варшаві, диригент хорів, з 1940 – муз. кер. Івано-Фр. муз.-драм. т-ру. Від 1945 – у Німеччині*. Ці дані ідентичні як у Encyclopedia of Ukraine. Volume I. A-F. University of Toronto Press. Toronto-Buffalo-London [1984]. С. 289. Єдину згадку про заснування В. Божиком Українського Національного Хору знаходимо у книзі Антона Рудницького, де він пише що *під час останньої війни, в 1940 році організувався у Варшаві, при допомозі тамошнього Українського Комітету «Український Національний Хор» (чоловічий), який під керівництвом Володимира Божика виступав тогож року і в Кракові*¹².

В цьому контексті важливими здаються нам інформації про концерти Українського Національного Хору під дир. В. Божика у 1941 р., які знаходимо у циклоstileвому періодичному виданні «Українська Пресова Служба», що виходив у Берліні, та місячнику «Пробоем», що виходив у Празі. У 4 числі «Української Пресової Служби» від 3 лютого 1941 р., в колонці *Україна в німецькій пресі* написано: *Німецькі щоденники в Мюнхені принесли розгорнуті й захоплені рецензії про тамошній виступ Укр. Національного Хору під орудою Волод. Божика*.

¹⁰ Варто ще назвати статті і спогади Василя Витвицького зі згадками про В. Божика, див.: В. Витвицький. *Музичними шляхами*: Спогади. Сучасність 1989; В. Витвицький. *Музикознавчі праці*. Публіцистика / упоряд. Любомир Лехник. Львів 2003.

¹¹ Напр. у статті до 80-ліття В. Божика: О. Захарів. Ювілей мистця // *Свобода* (1989/39/ 2 березня) 5, у некролозі «Св. п. Володимир Божик» // *Бандура* (1961/35–36/ січ.–квіт.), с. 81, та у статті до сороковин від дня смерті: Богдан Солук. «Св. п. Володимир Божик» // *Свобода* (1991/41/ 2 березня), с. 3.

¹² А. Рудницький. *Українська музика*: Історично-критичний огляд. Мюнхен: Дніпрова Хвиля, 1963, с. 312.

У місячнику «Пробоем» у числі 6 (95) з червня 1941 р. на с. 382, в колонці *Хроніка* написано: *Український хор Божика відбув концерти в Любліні (19–21.V.), в Холмі (22–23. V.) та 26. V. у Варшаві.* У числі 9 (98) з вересня 1941 р., стор. 544, в колонці *Хроніка* написано: *Варшавське УОТ [Українське освітнє товариство – В. П.] влаштувало 24. липня ц.р. урочисту академію в честь 25-ліття смерті І. Франка. Реферат виголосив відомий поет Е. Маланюк, співав У. Нац. Хор під дир. В. Божика. [...] Заходами Закордонної Служби Доцентів Німецьких Університетів та Високих Шкіл відбувся 29.7. ц. р. у Високій Музичній Школі в Берліні концерт УНХору під орудою В. Божика для закордонних доцентів і науковців, що перебувають в Берліні.* У цих скупих відомостях відбита досить значна концертна активність хору як в Генеральній Губернії (Люблін, Холм, Варшава), так і в самому Райху (Мюнхен, Берлін).

Нез'ясованим залишається питання, як вдалося В. Божіку перебратися у 1940 р. з радянського Станіслава до німецької Генеральної Губернії? Припускаємо, що це стало можливим завдяки його дружині Моніці, яка була полькою і походила з центральної Польщі, тож у контексті договорів німців зі советами мала право повернутися з СРСР в Генеральну Губернію. На початку 1945 р. В. Божик у Берліні, де познайомився з Григорієм Китастим, а з кінцем війни у Баварії, звідки у 1949 р. емігрував до США.

Подані вище інформації показують, що звукозаписний доробок Володимира Божика як співака і диригента досить значний і не зводиться тільки до одного диску 1951 р., як про це пишуть автори статті в *Українській музичній енциклопедії*.

До бібліографічного опису ми включили також електронні портали, призначені для колекціонерів шелакових та вінілових платівок.

* * *

Андреадіс // *Екран* (1965/17–18) 25.

Згадано, що «Вже появилася наспівана Галиною Андреадіс платівка, що її випустив в Нью Йорку Колюмбія Рекорд Продакшен з портретом нашої славної співачки на обгортці роботи мистця М. Благовірова. Разом з Галиною Андреадіс співає на цій платівці знана співачка Марта Кокольська».

Ансамбль «Веселі Часи» // *Екран* (1980/106–107) 21.

Виступи вокально-інструментального ансамблю «Веселі Часи» з Чикаго, на Союзівці, згадано про першу платівку ансамблю та плани запису наступної.

Ансамбль «Дніпро» // *Екран* (1976/87–88) 12.

Подано детальну інформацію про едмонтонський ансамбль «Дніпро» та згадано про дві платівки ансамблю – в 1968 році видана стереоплатівка з 10 піснями, а в 1972 – друга з колядками.

Antonovych Adam. Dear members of the Byzantine Choir, sons of the noble nation of Holland! // *Екран* (1975/81–82) 3.

Звернення Адама Антоновича до Візантійського хору з Утрехта, де згадується про видання довгограючої платівки хору.

Багряний Іван. «Хто ж могутній заборонить?!» // *Українські Вісті* (1948/32/184/17 квіт.) 2.

У статті мова йде про виступ хору «Україна» під дир. Нестора Городовенка на Днях української культури в Мюнхені 5 квітня 1948 р. Автор високо оцінив вклад Романа

Смука зі США в організацію цього свята, згадав також, що «згодом, з ініціативи організатора тижня культури доктора Романа Смука, низку речей у виконанні хору «Україна» і капелі бандуристів було занесено на звукозапис. В тім числі дві речі в об'єднаному виконанні під спільним керівництвом Нестора Городовенка. Було записано, щоб розмножити на плитах і донести світові».

Боднарук Іван. Остап Нижанківський // *Екран* (1979/104–105) 14–15.

Стаття про творчий шлях композитора Остапа Нижанківського, згадано, що «пісню *Минули літа молодії* награв Орест Руснак на грамофонній платівці».

Боян Ярослав. 30-річчя хору «Гомін» і балету «Орлик» // *Екран* (1978/96–97) 12.

Про мистецьку діяльність чоловічого хору «Гомін» Союзу Українців у Великій Британії, зазначено, що хор наспівав платівки.

Бучацька Ростислава. З української преси // *Екран* (1967/35–36) 19.

На сторінці журналу розміщено передрук статті з часопису «Наша мета» (Торонто, Канада), ч. 24. В статті зазначено про видання платівок з музичними творами Миколи Лисенка. Твори записані в студіях «RCA Victor», моно та стереоплатівки були продюзовані для Ольги Килимонко. («РекордінгКо.»).

Великий Конгресовий концерт (У рамках III СКВУ відбувся величавий фестиваль української пісні) // *Екран* (1978/98–99) 13.

Згадано про записи Павла Плішки, та про видання фірмою «Echo Records» платівки з піснями у виконанні Андрія Добрянського.

В. М. Л. У 35–ліття «Візантійського хору» // *Екран* (1986/138) 21.

Про відзначення 35-літнього ювілею «Візантійського хору» з Утрехту в Голландії, також зазначено, що з цієї нагоди видано нову платівку хору.

Голубенко Сергій. Учениця Панаса Саксаганського (У 60-ліття з дня народження і 20-ліття смерті Оксани Петрусенко) // *Молода Україна* (1960/75–76/лист.– груд.) 21–22.

У статті згадано про звукозаписи співачки.

Гошовський Богдан. Слово пламенем взялось. Мистецтво живого українського слова. Спроба історичного огляду // *Слово пламенем взялось. Мистецтво живого українського слова. Збірник присвячений пам'яті мистця-декламатора Юліяна Генік-Березовського в двадцятиліття його смерті (1952–1972)*. Торонто: «Євшан-Зілля», 1972.

Згадано про платівку із записом мистецького читання Миколи Понеділка (стор. 71), у списку звукозаписів (стор. 82) названо записи Юліяна Генік-Березовського (*Над рікою* – монтаж поезій Б. Лепкого, *Сини* В. Стефаника, *Пролог до Мойсея* І. Франка, уривки *Лиса Микити* І. Франка), Йосипа Гірянця (*Сини* В. Стефаника і *Чухрайці* О. Вишні), Олімпії Добровольської (*Чарівна хустинка* Н. Забіли, *Казка про лелек, Павлик-мандрівник* та ін. І. Багряного), Ірини Лаврівської (*Казки тети Ірини*), Миколи Понеділка (*Вибір з творів*).

Держаний Петро. Ансамбль Бандуристів ім. Гната Хоткевича // *Екран* (1978/98–99) 18.

В статті подано коротку довідку про мистецьку діяльність ансамблю, та зазначено, що «ансамбль недавно видав довгограйну платівку *Кобза і Пісня*, що є найкращим успіхом цього Ансамблю в Австрії».

10-річний ювілей хору «Журавлі» // *Екран* (1980/121–122) 24.

На сторінці журналу міститься передрук статті з часопису «Шлях перемоги» (від 8 серпня 1980 р.), згадано про видання платівок з записами хору «Журавлі» (Польща) видавництвом «Хвилі Дністра» у США.

Дубак Іван. Третій фестиваль української молоді на «Верховині» // *Екран* (1978/96–97) 16–17.

Про Третій Фестиваль Української Молоді за участі кращих українських мистецьких ансамблів Америки й Канади, що відбувся 28–30 липня 1978 року (Верховина – Глен Спей, Н. Й.). Згадано про видання платівки монреальського ансамблю «Черемош».

Zoloti Vorota – a new concept // *Екран* (1980/110–111) 23.

Огляд другого концептуального альбому *Золоті Ворота* виданого канадською фірмою «Yevshan Records», згадано також про перший концептуальний альбом *Зоряна* цього ж видавця.

І. Я. 65-ліття Миколи Бриня, диригента хору «Дніпро» в Ст. Пол-Міннеаполісі, Міннесота // *Екран* (1980/106–107) 20.

Про багаторічну працю Миколи Бриня диригентом хору «Дніпро» в Мінеаполіс, зазначено, що на той час (1980) уже видано чотири платівки з записами пісень у виконанні хору.

Ігор Шанковський виступив на телевізії // *Екран* (1967/31–32) 17.

В статті згадано про платівки Ігоря Шанковського. Одна платівка з українським піснями у його виконанні була видана в Японії багатотисячним тиражем компанією Ніппон Колумбія в Токіо. Також зазначено, що інша платівка буде видана у відомій канадській фірмі (мова йде про «Rusalka Records»).

Кобзарі (Kobzari Ukrainian Folk Ensemble) // *Екран* (1979/102–103) 19.

Про ансамбль «Кобзарі» з Омаха у США, також зазначено про видання першої платівки з записами пісень ансамблю для фірми «Monitor Records».

Копач Олександра. Перлові звуки // *Слово пламенем взялось. Мистецтво живого українського слова. Збірник присвячений пам'яті мистця-декламатора Юліяна Геник-Березовського в двадцятиліття його смерті (1952–1972)*. Торонто: «Євшан-Зілля», 1972.

У спогаді мова йде про звукозапис Юліяна Геник-Березовського з оповіданням Б. Лепкого *Над рікою* (стор. 141).

Лисяк Юліян. Юліян Геник-Березовський. Людина, науковець, мистець живого слова // *Слово пламенем взялось. Мистецтво живого українського слова. Збірник присвячений пам'яті мистця-декламатора Юліяна Геник-Березовського в двадцятиліття його смерті (1952–1972)*. Торонто: «Євшан-Зілля», 1972.

У статті згадано про платівки із записом читань Юліяна Геник-Березовського (с. 128).

Мартинюк Роман. Українська громада в Чикаго збагатилась ще однією музичною групою // *Екран* (1980/126–127) 21.

Про музичний дует «Оксамит» у складі Лідії Саєвич-Риндик та Богдана Бухвака, зазначено, що виконавці завершують роботу над довгограйною платівкою українських пісень, на якій, крім народніх мелодій, будуть і їх власні твори.

Менделюк Ів. У 15-ліття квартету «Верховина» // *Екран* (1968/39–40) 19.

У публікації про творчість квартету «Верховина» з Торонта згадано про платівки ансамблю. Зокрема зазначено, що «у 15-ліття свого творчого досягнення «Верховина» «випустила» платівку, в якій об'єднано з добрим смаком і тонким відчуттям стилю твори різних жанрів – в цікавій обробці гуцульські пісенні скарби, якими квартет особливо любується, романси і танцювальні мелодії композиторів: Б. Весоловського, А. Гнатишина, А. Кос-Анатольського, В. Безкоровайного, Р. Купчинського, В. Балтаровича».

«Молода думка» виступила на «Верховині» // *Екран* (1977/89–90) 20.

На сторінці журналу розміщено передрук статті з торонського часопису «Наша мета», в якій мова йде про діяльність дитячого хору «Молода думка» з Нью-Йорка. Зазначено про видання в 1976 р. першої платівки *Співайте разом з нами*.

Наталія Наталенко-Маруняк // *Екран* (1980/116–118) 19.

Подано коротку біографічну довідку про співачку Наталю Наталенко-Маруняк, зазначено, що вона спільно з І. Раковським та Ю. Тимченком наспівала платівку *Ми нині тут, а завтра там*.

[Некролог диригента Івана Сайка] // *Українські Вісті* (1948/5/14 січ.) 6.

Філія Комбатантів у Новім Ульмі повідомляє про «несподівану смерть підпор. Сайка Івана композитора і диригента, яка наступила для 13 січня 1948 року в Вайсенгорні». Іван Сайко (рік нар. невідомий) у 30-х рр. диригував хором і оркестром, з якими записав ряд платівок для варшавської фірми «Syrena Rekord».

Н. Н. Баль дебютанток – початок святкування 25-ліття хору «Дніпро» // *Екран* (1980/106–107) 21.

На сторінці журналу міститься передрук статті з тижневика «Свобода» про заходи з нагоди 25-ліття хору «Дніпро», згадано про підготовку до випуску двоплатівкового альбому з концертними записами хору за весь час його діяльності.

Новообраний посадник Відня – Леопольд Грац мав зустріч з українцями // *Екран* (1973/69–70) 17.

«Кореспондент «Вільного Слова» і член відомого басквартету «Тарас Бульба» – Борис Ямінський передав посадникові столиці Австрії найновішу платівку цього ансамблю». Додано світлину події з зображенням лицьової сторони конверту платівки.

«Обрій» the Stuban Trio of Seymour // *Екран* (1977/89–90) 19.

У замітці про тріо «Обрій» (Сеймур, США) у складі Лідії, Сьюзен і Стівена Стубанів (Stuban) зазначено про запис їхнього музичного альбому.

Померла славна оперна співачка Євгенія Зарицька // *Екран* (1979/104–105) 18.

Згадано, що деякі музичні твори у виконанні Є. Зарницької були видані на платівках, зокрема: Малера *Lieder des fahrenden Gesellen*, пісні Шопена і Мусоргського та заголовну партію в опері Оффенбаха *Княжна Герольдитейн*.

Pritz Alexandra. Ukrainian Cultural Traditions in Canada: Theatre, Choral Music and Dance, 1891–1967. Ottawa 1977. 238 с.

У третьому розділі (Chapter III. Ukrainian Choral Art in Canada) згадано, що у 60-х рр. хор «Дніпро» з Садбері (Sudbury) під кер. Ольги Мицик-Рогатин записав кілька платівок (стор. 135). У 1949 р. під часу концертів в Європі Український Мужеський Хор з Вінніпегу під дир. Володимира Богоноса, записав у Лондоні для ББС ряд пісень, а у 50-х рр. – для канадського Metro-Goldwyn-Mayer, а також для канадського радіо і телебачення СВС (стор. 137). 1956 р. торонтський Український Мужеський Хор «Прометей» під дир. Лева Туркевича записав українські колядки (стор. 142).

«Романа і Борис» // *Екран* (1974/78) 22.

В замітці зазначено про створення дуету у складі Романи Мельничук з дівочого тріо «Ліра» та Бориса Ямінського з бас-квартету «Тарас Бульба» та те, що «ще в цьому році австрійське видавництво плянує випустити платівку українських народних пісень наспівані «Романою і Борисом».

Хор церкви св. І. Христителя в Ньюарку, Н.-Дж. // *Екран* (1970/51) 6–7.

В оглядовій статті про хор подано інформацію про те, що «американська компанія «Реквест» підписала із хором контракт на наспівання платівок. Одну «Христос Раждається» збірка колядок і щедрівок вже випустила, вневдовзі появиться друга «Збірка народних пісень», та третя – великодні співи та гагілки».

Ювілейний Концерт Капелі Бандуристок // *Екран* (1963/7–8) 28.

Стаття про ювілейний концерт до 5-ліття Капелі Бандуристок з Детройту (мист. керівник П. Потапенко). Згадано про видання першої платівки Капелі.

Ямиський Борис. В альбом Візантійському хорові // *Екран* (1984/128–130) 16.

Інтерв'ю з проф. А. Гнатишиним про концерт Візантійського Хору в Утрехті 2 жовтня 1982 року. Зокрема, А. Гнатишин зазначив, що як і Візантійським Хором так і Хором церкви Св. Варвари у Відні видається багато платівок, з яких любителі музики й науковці цього відділу мають змогу пізнати хорові твори наших композиторів, народні пісні й релігійні твори зв'язані з українсько-візантійським церковним обрядом, як Служба Божа, Воскресна Утреня, Вечірня й ін.

Каталоги

Deutsche National-Discographie. Serie 3: Discographie der deutschen Gesangsaufnahmen, Band 3. ISBN 978-3-9805808-0-6. Rainer E. Lotz, Axel Weggen und Christian Zwarg. Birgit Lotz Verlag. Bonn 1998. P. 580.

У каталозі звукозаписів німецької опери і пісні подано записи Євгена Гушалевича.

Deutsche National-Discographie. Serie 5: Discographie der ethnischen Aufnahmen, Band 1. ISBN 978-3-9805808-3-0. Rainer E. Lotz, Andreas Masel and Susanne Ziegler. Birgit Lotz Verlag. Bonn 1998. P. X+275+2 nn.

У каталозі етнічної музики подано записи Українського Національного Хору під дир. В. Божика для Німецького радіо та фірми «Telefunken» з червня 1941 р., а також українські записи російського співака Василія Брамінова для фірми «Grammophon» з 1943 р.

Електронні ресурси

collectable-records.ru/labels/ROSSIA/Moscow/aprelevsky/ukrain.htm

У файлі Local Industry подано світлини етикеток кільканадцяти шелакових платівок виданих в Україні на поч. 50-х рр. XX ст. місцевою промисловістю, у Києві, Львові, Дрогобичі, Дніпропетровську, Харкові та в Житомирі.

russian-records.com

На сторінці Райнера Льюца подано коротку біографію Володимира Божика і його звукозаписи з Українським національним хором для Німецького радіо і фірми «Telefunken».

У файлі фірми «Odeon» подано опис і світлини етикеток платівки Василя Тисяка із записом пісень *Казала дівчина, казала*, музика і слова Л. Лепкого, та *Ой шумить, шумить (Дівчино рибчино)*, музика і слова Р. Купчинського.

У файлі фірми «Parlophon» подано опис і світлини етикеток платівки Українського хору під диригуванням Дмитра Котка із записом пісень *Закувала та сива зозуля* П. Ніщинського та *Бурлака* К. Стеценка.

ukrmusic.org

Сайт присвячений звукозаписам української музики.

Varia

Дослідникам львівського звукозапису пропонуємо передрук *Правил поводження з пластинками* для користувачів шелакових платівок 50–60-х років ХХ ст., що їх випускала місцева промисловість, і які за своєю формою були своєрідним звукозаписним ерзацом. Хотілося б дізнатись, яким способом різні фірми і підприємства, навіть в малих містечках, як напр. Миколаїв над Дністром, мали можливість випускати шелакові платівки, адже в них не було власних звукозаписних студій, вони, мабуть, теж і не виготовляли матриць, а тільки відпресовували диски з власними етикетками. Це ще одне цікаве і не досліджене явище радянського звукозапису.

На конверті платівки напис:

ПГК Львів Львівський облмісцевпализпром. Шевченківський РПК, м. Львів, вул. Шпитальна, № 1.

На нижній сторінці конверта:

Правила поводження з пластинками

- 1. Зберігати пластинки в конвертах у вертикальному положенні.*
- 2. Зберігати пластинки в найбільш прохолодному, але не вогкому місці, запобігати освітленню пластинок сонячним промінням.*
- 3. Кожну пластинку держати в окремому конверті, старанно запобігаючи її запиленню: перед програванням протирати м'якою фланеллю.*
- 4. Користуватися лише доброякісними голками, не замінювати їх сурогатами.*
- 5. Не користуватися спрацьованими голками. Не повертати спрацьовану голку в затискувачі мембрани або звукознімача.*
- 6. Під час програвання не штовхати пластинки, не заводити грамофона. Не програвати пластинки, коли грамофон стоїть на хиткій підставці.*
- 7. Опустити звукознімач на пластинку повільно, без поштовхів.*
- 8. Не запускати і не зупиняти диска, коли на пластинку опущено звукознімач.*

